

Struktura díla je koncipována standardním způsobem. Co je však třeba v daném kontextu ocenit, je kapitola XIV zabývající se některými aspekty žalob z podílového spoluvlastnictví (s. 235–260), bohužel však jen formou nepřilíš rozsáhlého exkurzu. Na druhé straně lze autorův přístup pochopit; vzhledem k neustálému rozrůstání se judikatury (zejména v posledních letech) by při snaze o podrobný vyčerpávající výklad dílo v dohledné době nejspíše nedopsal. Třeba tu ocenit autorovu svědomitost, s níž se zvolenému institutu již dříve věnoval formou časopiseckých pojednání, jakož i jeho příslib *pro futuro* v tomto směru učiněný v předmluvě (s. VI). Stejně tak sympaticky působí autorovo konstatování, že čtenář nenalezne v díle odpovědi na zdaleka všechny otázky spojené s právní úpravou podílového spoluvlastnictví, neboť takový požadavek není reálně splnitelný (s. VII). Vzhledem k důkladnosti, s níž autor o institutu pojednává (a jež značně v kladném slova smyslu vybočuje z obvyklé úrovně právnických publikací), působí toto konstatování o to pozitivněji, neboť autor na rozdíl od jiných publikujících juristů, kteří buďto znají odpověď na vše, nebo problémy v duchu zásady *kde problém začíná, komentář končí*, načrtnou (a mnozí ani to ne) a ponechají bez odpovědi, formuluje jak problém samotný, tak i vlastní názor na věc.

Positivní na díle je rozsáhlá partie o některých zahraničních právních úpravách podílového spoluvlastnictví v kapitole XV (s. 261–325); to rozhodně dnes v odborné literatuře není časté. Nepochybně by bylo velmi užitečné (a autorův příslib v pozn. č. 330 na s. 262 je v tomto ohledu nadějný), aby v případném dalším vydání díla byla tato partie rozpracována co do počtu zemí i co do podrobnosti jednotlivých kapitol.

Obdobně kladně lze hodnotit i rozsáhlý a dobře systematicky utříděný výběr několika set judikátů v závěru knihy (s. 327–397).

Jasným pozitivem publikace je i rozsáhlý poznámkový aparát, jehož velikost je nutně determinována (nevelkým) množstvím děl jiných autorů, která jsou z hlediska tématu využitelná. Poznámkový aparát ke každé (alespoň standardní) vědecké práci nepochybně patří. Může se jevit proto jako superfluum o jeho existenci vůbec hovořit. V českých poměrech se však jedná o úkaz, který rozhodně není u právnických děl samozřejmostí (při-

nejmenším ne v tomto počtu poznámek). Absenci poznámkového aparátu lze sice v některých dílech tolerovat (např. v praktických poznámkových vydáních nej-různějších zákonů), u děl majících vědecké ambice je však jeho existence nezbytností.²

Konečně pozitivní je i to, že autor nepřehlédl již připravený návrh nového občanského zákoníku.³ Právě zde lze snad uplatnit jistou dílčí výhradu, a to k systematickému pojetí. Pro čtenáře by bylo mnohem přehlednější, kdyby autor tuto partii pojal jako jednotný uzavřený celek. Pojetí, kdy po výkladu určité otázky *de lege lata* následuje partie o tomtéž *de lege ferenda*, je sice též možné, nutí však čtenáře v díle vždy konkrétní otázku hledat (i když třeba poctivě dodat, že stejně tak lze argumentovat i obráceně, neboť při tomto přístupu tak má čtenář možnost ihned srovnat právní úpravu *de lege lata* i návrh *de lege ferenda*).

Jediné, co mne při čtení díla opravdu nepotěšilo, bylo uvědomění si, jak malé ohledy bere zákonodárce na reálné potřeby běžného života a jak neúnosně se spoléhá na zásadu, že *však ona si s tím již praxe nějak poradí*. Praxe si nepochybně poradí (co jiného jí ostatně zbývá), leč takový zákonodárcův přístup – na právní úpravě podílového spoluvlastnictví patrný snad ještě více než na jiných soukromoprávních institutech – je pro právní jistotu všech přímo destruktivní.

Co říci závěrem? Snad jediné to, že autorův (a ostatně i nakladatelství) počin je třeba jednoznačně přivítat a ocenit, jakož i to, že i mimo akademickou půdu mohou vzniknout a vznikají práce nanejvýše kvalitní. Ostatně kdo chce řádně a svědomitě vědecky pracovat, nemusí být jen kvůli tomu pracovníkem vědecké instituce.⁴

JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D., Plzeň

2) I když třeba spravedlivě poznamenat, že u některých témat je vytváření odpovídajícího poznámkového aparátu podstatně obtížnější než u jiných, neboť mnohdy není co citovat.

3) I když z textu díla není jasné, která verze návrhu byla autorem využita. Vzhledem k tomu, že předmluva díla je datována květnem 2008 (s. VII) a autor se odvolává na znění návrhu uveřejněné na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR (s. 8), lze soudit, že autor vychází patrně z verze zde publikované koncem r. 2007.

4) A nejedná se přitom o žádnou výjimku; v posledních letech vzniklo takových prací mimo úzce akademickou sféru vícero.

JUDIKATURA

SOUDY ČR

Nejvyšší soud České republiky: Odpovědnost soudního znalce za škodu způsobenou vadným posudkem

§ 420 odst. 1 ObčZ

Soudem ustanovený znalec, který vypracoval chybný znalecký posudek, odpovídá za škodu, která vznikla účastníku řízení tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 883/2006

Z odůvodnění: Žalobkyně se domáhala zaplacení 219 171 Kč s příslušenstvím s odůvodněním, že žalovaný v řízení vedeném u Okresního soudu v D. o zrušení společného nájmu družstevního bytu žalobkyně a jejího bývalého manžela chybně vypracoval znalecký posudek ze dne 28. 2. 2002 na ocenění členských práv a povinností ve SBD D., vážících se k předmětnému bytu. Žalovaný jako znalec z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí stanovil výslednou cenu práv a povinností v daném místě a čase na částku 373 188 Kč, jejíž polovina (186 594 Kč) byla žalobkyni bývalým manželem uhrazena. Poté si žalobkyně nechala vypracovat dva znalecké posudky, které stanovily obvyklou cenu převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu na 800 000 Kč. Žalobkyně proto dovozuje odpovědnost žalovaného za škodu, která jí byla způsobena chybně vy-

pracovaným znaleckým posudkem a vynaložením nákladů za následné zpracování dvou znaleckých posudků.

Soud prvního stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 100 696 Kč s 2% úrokem z prodlení z částky 94 931 Kč od 20. 9. 2003 do zaplacení a s 2,5% úrokem z prodlení z částky 5765 Kč od 22. 7. 2004 do zaplacení, řízení ohledně částky 118 475 Kč s 2% úrokem z prodlení od 20. 9. 2003 do zaplacení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že v řízení vedeném u této soudu soudem ustanovený znalec (žalovaný) stanovil obvyklou cenu převodu členských práv a povinností ve SBD D. v daném místě a čase na 373 188 Kč, zatímco znalecký posudek vypracovaný v nynějším řízení, jenž žalovaným užitou metodu až na drobné nedostatky nepochybnil, na 563 050 Kč. Žalovaný především při výpočtu podlahových ploch bytu vyšel z převzatých údajů, aniž sám provedl měření, neodpovídajícími způsobem započítal lodžii a sklepni kóji (rozdíl ve výměře 5,88 m²) a při výpočtu koeficientu K4 nezařadil správně vislé konstrukce, krov, střechu a vnitřní obklady (rozdíl v koeficientu 0,9860–0,8320). Při právním posouzení věci vycházel soud prvního stupně z § 415 a 420 ObčZ a dovodil, že žalovaný při zpracování znaleckého posudku ze dne 28. 2. 2002 porušil vyhlášku Ministerstva financí č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku). Pokud by při vypracování znaleckého posudku žalovaným nedošlo k uvedeným nedostatkům, soud by při svém rozhodování o vypořádání členských práv a povinností vycházel z jiné výsledné ceny a tato skutečnost by se pak projevila ve zvětšení majetku na straně žalobkyně o 94 931 Kč a zároveň by nedošlo ke zmenšení majetku na straně žalobkyně vynaložením prostředků na znalecké posudky ve výši 5765 Kč. Předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu podle § 420 ObčZ včetně presumovaného zavinění jsou tedy naplněny. V průběhu řízení vzala žalobkyně žalobu ohledně částky 118 475 Kč zpět, soud proto řízení v této části se souhlasem žalovaného zastavil.

K odvolání obou účastníků odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu na zaplacení 100 696 Kč s příslušenstvím zamítl. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, na rozdíl od něj však neshledal příčinnou souvislost mezi porušením právní povinnosti spočívajícím v nesprávně vyhotoveném znaleckém posudku žalovaného a tvrzenou škodou; k tomu uvedl, že soud, který provádí důkaz znaleckým posudkem, hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, dále logické odůvodnění a soulad s ostatními provedenými důkazy. Proto rozhodl-li soud ve sporu o zrušení společného nájmu družstevního bytu o právech a povinnostech účastníků na základě volného hodnocení důkazů, není dána příčinná souvislost mezi případným porušením právní povinnosti žalovaného při podání znaleckého posudku a škodou, která měla být žalobkyni způsobena tímto rozhodnutím soudu. Navíc měla žalobkyně v předmětném řízení možnost bránit se proti znaleckému posudku žalovaného předložením jiných posudků či posléze podáním řádného opravného prostředku, žádný takový procesní institut však nevyužila.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení podle

§ 241a odst. 2 písm. b) OSŘ. Nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu o neexistenci vztahu příčinné souvislosti, z něž plyne nepřijatelný závěr, že i kdyby znalec podal v rámci soudního řízení „sebenesprávnější znalecký posudek“, nemohl by nikdy odpovídat za škodu vzniklou účastníku řízení, když rozsudek je výsledkem volného hodnocení důkazů. Tvrdí, že soud (ani žalobkyně) neměl důvod pochybovat o správnosti znaleckého posudku, neboť pochybení specifikovaná v revizním znaleckém posudku jsou takového charakteru a natolik odborná, že je osoba bez těchto znalostí neodhalí. Není pravdou, že by žalobkyně porušila právní princip *vigilantibus iura* (požadavek aktivní ochrany svých práv), neboť v předmětném řízení neměla ani nemohla mít pochybnost o správnosti závěrů znaleckého posudku žalovaného. Poté, co jejich nesprávnost zjistila, podala žalobu na obnovu řízení, a ačkoli ta byla v odvolacím řízení zamítnuta, aktivně o ochranu svých práv dbala. Na podporu svých závěrů poukazuje též na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 312/05. Jelikož je přesvědčena o odpovědnosti žalovaného znalce za škodu vzniklou v soudním řízení nesprávně podaným znaleckým posudkem, navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se skutkovými zjištěními i právním posouzením odvolacího soudu a uvedl, že v řízení nebylo prokázáno, že žalovaný porušil právní povinnost danou mu zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a prováděcí vyhláškou č. 37/1967 Sb. a že je dán vztah příčinné souvislosti. Bylo na uvážení soudu, nikoli žalovaného, na základě jakých důkazů a kterou z hodnot ze znaleckého posudku ze dne 28. 2. 2002 použije jako základ pro stanovení povinnosti k náhradě příslušného podílu a v jaké výši. Žalobkyně k těmto závěrům znalce neměla výhrady, nepředložila jiné důkazy o tom, že posudek je nesprávně zpracovaný, ani nenavrhl provedení revizního posudku. Navrhuje proto, aby bylo dovolání odmítnuto.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání v části, ve které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) OSŘ, je důvodné.

O vztah příčinné souvislosti, který je podmínkou existence odpovědnostního vztahu za škodu, se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem zaviněného porušení právních povinností škůdcem (tj. bez zaviněného porušení povinnosti škůdcem by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Při řešení otázky příčinné souvislosti mezi jedním nebo opomenutím osoby a vznikem škody nejde o otázku právní, nýbrž o otázku skutkovou, jež nemůže být řešena obecně, ale pouze v konkrétních souvislostech. Postup při zjišťování příčinné souvislosti spočívá v tom, že škodu je třeba vyjmout z její všeobecné souvislosti a zkoumat ji izolovaně, toliko z hlediska jejích příčin. Protože příčinná souvislost je zákonitostí přírodní a společenskou, jde o hledání jevu, který škodu vyvolal. Z celého řetězce všeobecné příčinné souvislosti (každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) je třeba sledovat jen ty příčiny a následky, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu.

Odvolací soud svůj závěr o neexistenci příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti (chybný znalecký posudek) a tvrzenou škodou odůvodnil tím,

že je to pouze soud, kdo hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, dále logické odůvodnění a soulad s ostatními provedenými důkazy, a proto opřel-li soud v předmětném řízení svůj závěr, že obvyklá cena převodu členských práv a povinností ve SBD *D.* v daném místě a čase činí 373 188 Kč, o odborné posouzení znalce a na základě volného hodnocení důkazů rozhodl o právech a povinnostech, není dána příčinná souvislost mezi případným porušením právní povinnosti žalovaného při podání znaleckého posudku a škodou, která měla být žalobkyni způsobena.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit v tom, že pro hodnocení důkazu znaleckým posudkem platí § 132 OSŘ a že tedy soud závěry znaleckého posudku nemůže bez dalšího přebírat, ale v případě potřeby je musí ověřovat i jinými důkazy, a to zejména tehdy, jestliže mohou být pochybnosti o správnosti závěrů znaleckého posudku. Má-li soud pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalci uložit, aby podal vysvětlení, posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popř. aby vypracoval nový posudek, nebo musí ustanovit jiného znalce, aby věc znovu posoudil a vyjádřil se i ke správnosti již podaného posudku; oprávnění vyjadřovat se k obsahu znaleckého posudku mají i účastníci řízení. V dané věci nebyly výhrady k posudku vzneseny proto, že pochybení znalce vyšlo najevo až po pravomocném rozhodnutí sporu. Nemůže-li se žalobkyně v rámci původního řízení (ani v řízení o opravných prostředcích) domoci plnění, jež jí vůči bývalému manželovi náleží, vznikla jí škoda, která byla vyvolána nesprávností znaleckého posudku, na jehož základě byla soudem stanovena výše platební povinnosti jejího bývalého manžela.

Je tedy zřejmé, že právní posouzení vztahu příčinné souvislosti odvolacím soudem, který za příčinu tvrzené škody označuje soudní rozhodnutí, nikoliv porušení právní povinnosti žalovaného soudního znalce, není správné. I na tyto případy totiž dopadá tzv. teorie adekvátnosti kauzálního nexu, formulovaná v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, byl se v něm dovozuje vztah příčinné souvislosti mezi chybně vypracovaným znaleckým posudkem mimo soudní řízení a škodou spočívající v tom, že prodávající z kupní smlouvy obdržel v důsledku vady posudku nižší kupní cenu. V dané věci jde o srovnatelný případ, kdy posudek znalce ustanoveného soudem posloužil jako jeden z důkazů v soudním řízení, které vyústilo ve vydání soudního rozhodnutí stanovícího právo žalobkyně na zaplacení peněžité částky vůči protistraně ve sporu. Je tedy zřejmé, že i když byl znalecký posudek především podkladem pro vydání rozhodnutí, byl zároveň jeho obsah důležitou, podstatnou a značnou (byť ne jedinou) příčinou vzniku majetkové újmy, čímž je dán vztah příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti na straně znalce a škodou, která vznikla žalobkyni.

Vzhledem k tomu, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ je naplněn, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu s výjimkou části výroku týkající se částky 5765 Kč s 2,5% úrokem z prodlení od 22. 7. 2004 do zaplacení zrušil (§ 243b odst. 1 část věty za středníkem OSŘ) a vrátil v tomto rozsahu věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Vrchní soud v Praze: Ochrana poctivého nabyvatele cenných papírů

§ 20 CenP

Cílem ochrany poctivého nabyvatele cenných papírů podle § 20 CenP je znemožnit třetím osobám, aby mohly proti jejich bezelstnému nabyvateli dosáhnout vydání cenných papírů, které některý z předchozích jejich vlastníků případně nezískal řádně. Uvedené ustanovení nechrání nabyvatele cenných papírů před nedostatky smluvního ujednání s převodcem, a to ani tehdy, kdyby o těchto vadách nevěděl.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. 5 Cmo 468/2007

Z odůvodnění: Žalobce se domáhal na žalovaném vrácení 400 kusů akcií *HCS*, 500 kusů akcií *HDS* a 760 kusů akcií *HPH*, případně cenné papíry vydané místo nich. Eventuálně se domáhal při nemožnosti vrácení 400 kusů akcií *HCS* zaplacení 110 000 Kč, při nemožnosti vrácení 500 kusů akcií *HDS* zaplacení 136 850 Kč a při nemožnosti vrácení 760 kusů akcií *HPH*, případně cenných papírů vydaných místo nich zaplacení 228 076 Kč. Uváděl přitom, že tyto cenné papíry byly na základě padělaných dokladů převedeny na žalovaného osobou, která nebyla oprávněna za žalobce jednat.

Žalovaný namítal, že převod se uskutečnil ve Středisku cenných papírů na základě příkazu, který zadal *R. K.*, který se prokázal jako jednatel žalobce *M.*, způsobem, který vylučoval, aby žalovaný věděl, že jde jen o osobu za jednatelce žalobce se vydávající.

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně zamítl žalobu, pokud směřuje na vydání výše uvedených akcií, ale vyhověl návrhu eventuálnímu na zaplacení výše uvedených částek. Soud prvního stupně vyšel z právního stanoviska odvolacího soudu, kterým byl vázán, a to, že *R. K.* nebyl žádným způsobem oprávněn jednat za žalobce. Proto nemohla být mezi účastníky uzavřena žádná smlouva o převodu předmětných cenných papírů. *R. K.* poškodil žalovaného a nikoliv žalobce. Na straně žalovaného pak došlo k bezdůvodnému obohacení, které je povinen vydat. Z dokazování dotazem u Střediska cenných papírů a z vyjádření likvidátora *HPH, a. s. v likvidaci*, zjistil, že emise akcií *HCS* a *HDS* byly zrušeny a sloučeny s emisí *HPH, a. s.* Akcie posledně uvedené společnosti existují v zaknihované podobě, dispozice s nimi je však zakázána rozhodnutím někdejší Komise pro cenné papíry a dále předběžným opatřením Městského soudu v Praze. Dále zjistil, že hodnota, za kterou byly předmětné akcie ještě obchodovatelné, činí u *HCS* 275 Kč, u *HDS* 273,70 Kč a u *HPH* 300,10 Kč za akcii.

Soud nepřipustil dokazování znaleckým posudkem o ceně akcií, když vzhledem k fúzi zmíněných společností a vzhledem k tomu, že *HPH* je od 31. 10. 1997 v likvidaci, je již znalecké ocenění nemožné. Neprovedl také dokazování trestním spisem Krajského soudu v Ostravě ve věci *R. K.*, když se tím již předtím zabýval odvolací soud.

Konstatoval tedy, že vzhledem ke zjištěnému již nepřichází v úvahu vydání předmětných cenných papírů. Proto nárok na jejich vydání zamítl. Je však nutno vyhovět eventuálnímu návrhu na zaplacení příslušných čas-